

Menzelet Baraj Gölü (Kahramanmaraş) Balıkçılığı ve Ekonomik Olarak Avlanan Balık Türleri

Ahmet ALP H.Murat BÜYÜKÇAPAR Ayten EREN
KSÜ Ziraat Fakültesi, Su Ürünleri Bölümü, Kahramanmaraş

ÖZET

Menzelet baraj gölündeki balıkçı sayıları, balıkçı köyleri, avlanan balık türleri, birim av miktarları ve birim av gücü araştırılmıştır. Baraj gölü etrafında toplam 9 köy ve bu köylerde yaşayan 37 kişi balıkçılıkla uğraşmaktadır. Baraj gölünde 5 balık türünün avcılığı yapılmakta olup bunlardan en önemlileri yayın ve sazandır. Yıllık avlanan balık miktarı 26000 – 34703 kg; bir yıl içerisinde balıkçılığın yapıldığı gün sayısı ise 138-238 arasında değişmektedir. Birim alandan avlanan balık miktarı 6.19-8.26 kg/ha, bir yılda yapılan toplam balıkçı sefer sayısı 1103–1589 ve sefer başına avlanan balık miktarı ise 20.83 – 23.50 kg olarak hesaplanmıştır. Ülkemizdeki baraj gölleriyle diğer ülkelerdeki iç suların birim alanından yakalanan av miktarları karşılaştırıldığında, Menzelet Baraj Gölü'nden elde edilen av miktarının oldukça düşük olduğu ve mevcut balık stoklarından yeterince yararlanılmadığı kanaatine varılmıştır. Sonuç olarak, Menzelet Baraj gölünde av verimini yükseltmek için yapılacak bilimsel araştırmalar doğrultusunda daha modern avcılık yöntemlerinin uygulanması ve balıkçıların bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Menzelet Baraj Gölü, Balıkçılık, Birim Alandaki Av Miktarı, Birim Çabada Yakalanan Ürün.

Commercially Fish Species and Their Fisheries in Menzelet Dam Lake (Kahramanmaraş)

ABSTRACT

The number of fishermen and fishing villages, catch per unit area, catch per unit effort and commercial catch in the Menzelet Dam Lake were assessed. Nine fishing villages and 37 fishermen occupied with fisheries in this reservoir. The commercial catch were presented by five fish species and majority of them were European catfish and carp. The annual total catch and fishing days varied from 26000 to 34703 kg and from 138 to 238 days, respectively. Catch per unit area were estimated as 6.19–8.26 kg/ha. The number of fishing cruise and the total catch per cruise were estimated as 1103–1589 cruise/year and 20.83-23.50 kg/cruise, respectively. Considering the catch per unit area from the other reservoir in Turkey and from the other countries, the opinion is that total catch in Menzelet Dam Lake is very low and fish stock in this reservoir is not exploited well enough. As a result, the fishermen should be informed by new fisheries knowledge and much more modern fisheries technic should be applied in the reservoir to obtain sustainable yield from Menzelet Dam Lake.

Key Words: Menzelet Dam Lake, Fisheries, Catch Per Unit Area, Catch Per Unit Effort

GİRİŞ

Denizlerde ve iç sularda yürütülen su ürünleri faaliyetleri avcılık ve kültür balıkçılığında oluşmaktadır. Türkiye'deki toplam su ürünleri üretimi 1998 yılı istatistiklerine göre 543.900 ton olup; bunun 432.700 tonu (%80) denizlerden, 54.500 tonu iç sulardan (%10) ve 56.700 tonu (%10) ise yetiştiricilikten elde edilmiştir (Anonim, 2001). Kültür balıkçılığı ile ilgili istatistiki veri toplamalar daha sağlıklı olmasına karşın; ülkemizdeki deniz, göl ve barajlardaki su ürünleri istatistiklerinin toplanması sağlıklı şekilde yürütülmektedir. Oysaki stokların sürdürülebilir şekilde işletilmesi için balık stoklarının, yıllık avlanan ve avlanması gereken av miktarlarının bilimsel yöntemler ışığında tespit edilmesi gerekmektedir.

Kahramanmaraş'ta özellikle barajların kurulmasından sonra balıkçılık başlamış ve şu anda Menzelet, Sır ve Aslantaş baraj göllerinde ticari anlamda balık avcılığı yapılır hale gelmiştir. Bu avcılık sahalarında Tarım İl Müdürlüğü'nde kayıtlı bulunan bilgiler dışında yıllık ne kadar balık avlandığı, hangi av araçlarının kullanıldığı, balıkçılığın durumu vs. gibi konularda yapılmış herhangi bir çalışmada maalesef mevcut değildir. Oysaki gerek stok belirleme çalışmalarında, gerekse göl yönetimlerinde ve baraj göllerindeki balık stoklarından optimum şekilde yararlanmada, baraj göllerinden avlanan balık miktarlarının bilinmesi oldukça önemlidir.

Ülkemizdeki diğer baraj göllerinden Atatürk Barajı, Keban Barajı, Karakaya Barajı ve Seyhan Barajı gibi barajlarda balıkçılık incelenmiş ve avlanan balık miktarları ve av araçları rapor edilmiştir (Duman ve Çelik, 2001; Pala, 1996; Anonim, 1995; Avşar ve Özyurt, 1999).

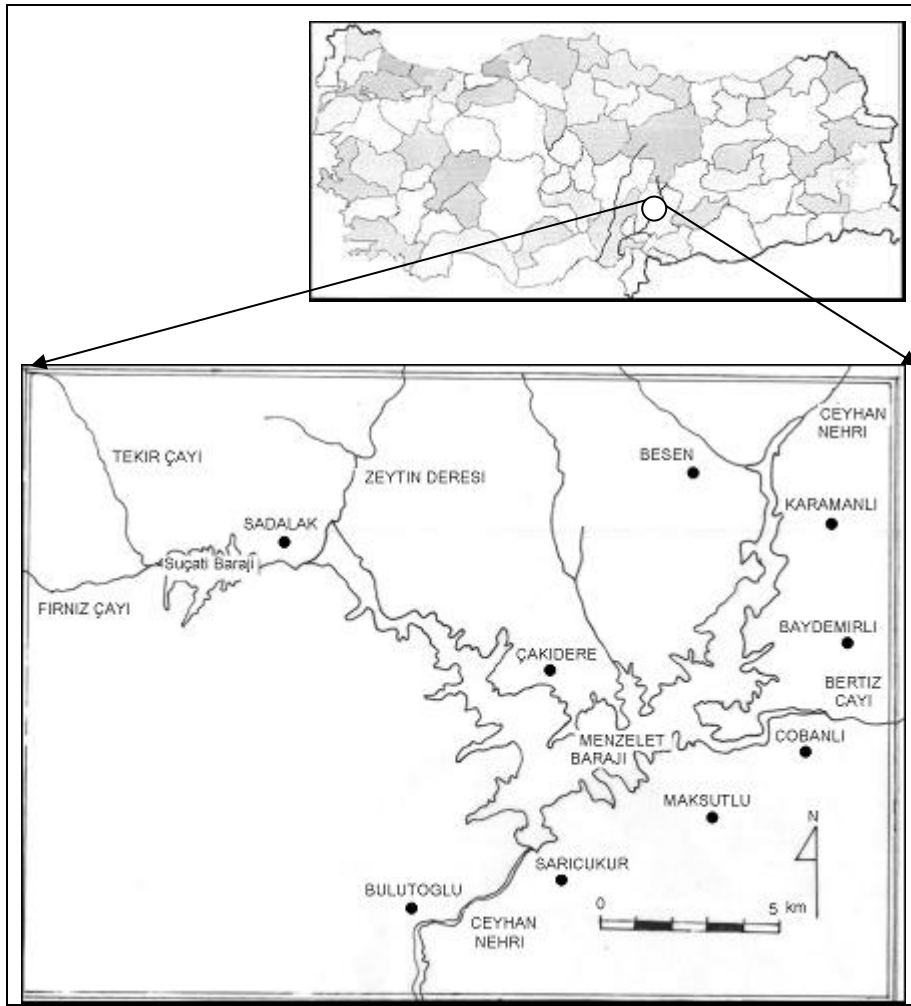
Kahramanmaraş Bölgesindeki baraj göllerinde ise, benzer çalışmalar mevcut olmayıp; balıkçılık oldukça ilkel şartlarda sürdürülmekte ve balık stoklarından yeterince yararlanılamamaktadır. Bu çalışma ile Menzelet Baraj Gölü'nde; avcılık yapan balıkçı sayıları, tekne sayıları ve balıkçı köylerinin tesbit edilmesi; avlanan balık türlerinin bilimsel ve yerel isimleri ile tanımlanması; günlük, aylık ve yıllık olarak ne kadar balık avlandığı; yılda kaç gün balıkçılık yapıldığı ve birim av miktarı ve birim av gücünün hesaplanması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışma, göldeki balıkçılığın mevcut durumunun ortaya konması yanında, bölgedeki diğer barajlar için de örnek olması bakımından önem taşımaktadır.

MATERYAL VE METOT

Menzelet Baraj Gölü

Çalışmanın yapıldığı Menzelet Baraj Gölü Kahramanmaraş ili sınırları içinde, il merkezinin 26 km kuzey batısında Orta Ceyhan Havzası'nda bulunmaktadır. Enerji üretimi amaçlı olarak yapılmış olan Menzelet Barajı'nda 1989 yılında su tutulmaya başlanmıştır. Minimum göl hacmi 532.60 hm³, maksimum göl hacmi 2088 hm³'tür. Baraj gölü alanı 4200 hektar olup en derin yeri 136 metredir. Ortalama derinlik ise 50 m olarak bilinmektedir (Paksoy, 2002). Baraj gölünü besleyen en önemli su kaynakları Ceyhan Nehri, Tekir Çayı, Güredin Çayı, Bertiz Çayı ve Zeytin Çayı'dır. Bunlardan Fırınz ve Tekir çayları Suçatı beldesinde birleşerek Güredin Çayını meydana getiriyor ve 7-8 km sonra ise Menzelet Baraj Gölü'ne dökülüyordu. Ancak 1998 yılında Güredin Çayı üzerinde Suçatı Barajı'nın yapılması ile söz konusu

çaylardan Menzelet Barajına su girdisi kesintili hale gelmiştir. Menzelet Barajı Ceyhan Havzasında peş peşe kurulan barajlardan (Adatepe, Suçatı, Menzelet, Kılavuzlu, Sır, Berke ve Aslantaş) en yukarıda bulunan üç barajdan birisidir. Söz konusu barajların hiç birinde balık geçidi olmadığından balık göçleri olumsuz yönde etkilenmektedir. Menzelet Baraj Gölü'nün genel bir görünümü ve etrafındaki yerleşim bölgeleri Şekil 1 de verilmiştir.

Şekil 1. Menzelet Baraj Gölü ve göl etrafındaki yerleşim yerleri.

Veri Toplama

Menzelet Baraj Gölü'nden avlanan balık miktarını belirlemek amacıyla gölde faaliyet gösteren kooperatif kayıtlarından yararlanılmıştır. Baraj gölündeki avcılık, bir adet kooperatifin denetiminde ve bu kooperatife üye balıkçılar tarafından

yapılmaktadır. Göldeki balıkçılar avlamış oldukları balıkları günlük olarak kooperatife bir fiş karşılığı teslim etmekte ve bu fişlerin bir parçası balıkçıya verilirken, diğer parçası koçanlar halinde saklanmaktadır. Bu çalışmada kooperatife bulunan son 3 yıllık fiş koçanları alınarak bilgisayara girilmiş ve Menzelet Baraj Gölü'nde avcılık yapan balıkçı sayıları, tekne sayıları ve avlanan balık miktarları günlük, aylık ve yıllık olarak incelenmiştir. Bu amaçla şu eşitliklerden yararlanılmıştır;

$$Wg = \sum_{i=1}^n Wi$$

$$Wa = \sum_{g=1}^k Wg$$

$$Wy = \sum_{a=1}^m Wa$$

Bu eşitliklerde verilen Wg : Günlük av miktarı (kg), Wa : Aylık av miktarı (kg), Wy : Yıllık av miktarı (kg), Wi : Bir balıkçının av miktarı (kg), n : Avcılık yapan balıkçı sayısı (1 günde), k : Avcılık yapılan gün sayısı (1 ayda), m : Avcılık yapılan ay sayısı (1 yılda) dır. Göldeki toplam av gücünün hesaplanması amacıyla günlük, aylık ve yıllık olarak toplam kaç balıkçının kooperatife balık getirdiği aşağıdaki eşitliklerle hesaplanmıştır:

$$Fa = \sum_{g=1}^k Fg$$

$$Fy = \sum_{a=1}^m Fa$$

Bu eşitliklerde Fg : Bir günde kooperatife balık getiren balıkçı sayısını, Fa : Bir ayda kooperatife balık getiren balıkçı sayısını, Fy : Bir yılda kooperatife balık getiren balıkçı sayısını, k : Avcılık yapılan gün sayısını (1 ayda) ve m : Avcılık yapılan ay sayısını (1 yılda) göstermektedir. Av sezonunda kaç gün balıkçılık yapıldığı ise, aylık ve yıllık olarak hesaplanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki eşitlikten yararlanılmıştır:

$$ty = \sum_{a=1}^m ta$$

Bu eşitlikte ta : Bir ayda avcılık yapılan gün sayısını, ty : Bir yılda avcılık yapılan gün sayısını ve m : Avcılık yapılan ay sayısını (1 yılda) ifade etmektedir.

BULGULAR

Manzelet Baraj Gölü'nde Balıkçılık Yapan Köyler ve Balıkçı Sayıları

Manzelet Baraj Gölü'nde avcılık yapan balıkçılar 9 farklı köyden olup; bu köylerden biri hariç (Döngele) diğerleri baraj gölü etrafındaki yerleşim yerleridir. Döngele köyünden 3 balıkçı ise kooperatifin sürekli elemanı olarak balıkçılık yapmaktadırlar.

Söz konusu köylerde balıkçılıkla uğraşan toplam insan sayısı 37 olarak tespit edilmiştir. Bu 37 balıkçı, 21 adet tekne ile göldeki balıkçılık faaliyetini

sürdürmektedir (Tablo 1). Özellikle bazı köylerde birkaç balıkçı birleşerek bir balıkçı teknesi ile avcılık yapmaktadır. Balıkçı sayısı : Tekne sayısı oranı 1.76:1.00 olarak hesaplanmıştır. Diğer bir ifadeyle 1 teknede ortalama 1.76 balıkçı çalışmış olmaktadır. Tekneler genellikle 5.5-6.0 m boyunda, ahşap yada saç olup, 16 HP gücünde pancar motoru ile hareket etmektedir.

Tablo 1. Menzelet Baraj Gölü'nde avcılık yapan balıkçı köyleri, balıkçı sayıları ve balıkçı tekneleri.

Köy Adı	Toplam nüfus	Balıkçı sayısı	Balıkçıların toplam nüfustaki yüzdesi (%)	Tekne sayısı
Baydemirli	2674	6	0.22	2
Karamanlı	1660	8	0.48	6
Döngöle	3297	3	0.09	2
Çobanlı	1170	5	0.42	0
Bulutoğlu	1141	4	0.35	3
Çakıdere	404	6	1.48	3
Şadalak	-	1		1
Beşenli	1258	2	0.15	2
Maksutlu	793	2	0.25	2
Toplam	12397	37	0.29	21

Avlanan Balık Türleri

Menzelet Baraj Gölü'nden ekonomik olarak toplam 6 adet balık türü avlanmakta olup; bunların Latince, Türkçe ve yerel isimleri Tablo 2 de verilmiştir. Bu balıklardan yayın, pullu sazan ve aynalı sazana ait av verileri kooperatif tarafından ayrı ayrı kayıt edilirken; avcılığı yapılan diğer türler (Sivri sazan, sarı balık, çapar balık ve kefal) "diğerleri" adı altında birleştirilerek kayıt tutulmaktadır.

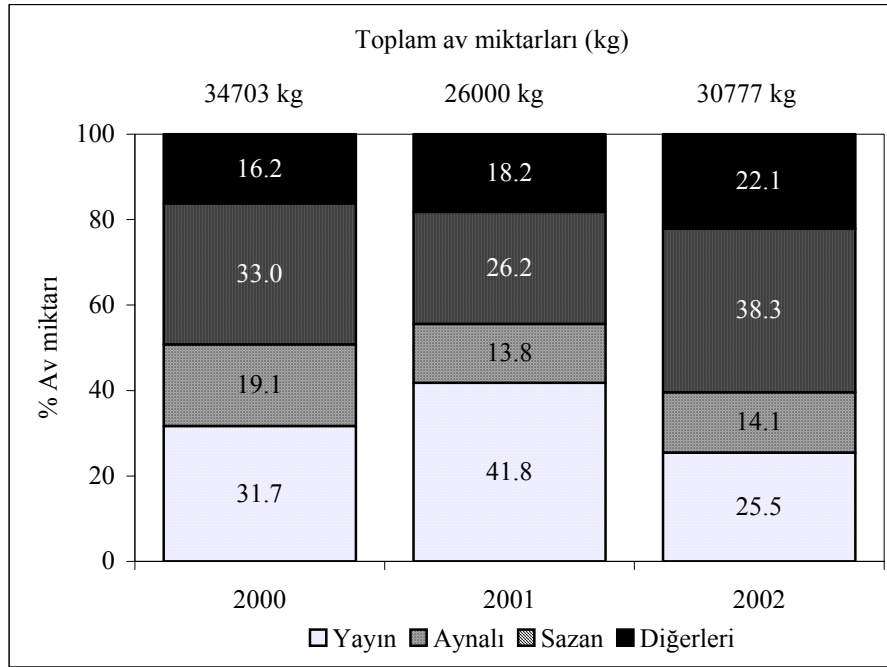
Menzelet Baraj Gölü'nde *Alburnus orontis*, *Garra rufa*, *Nemacheilus* sp. gibi ekonomik değeri olmadığından avlanmayan balık türleri de mevcuttur. Tablo 2 de verilen türlerden *Cyprinus carpio* haricindekiler Ceyhan Nehir Sistemi'nin yerli türleri olup; *Cyprinus carpio*'nun aynalı ve pullu sazan formu, baraja su tutulduktan sonra DSI tarafından aşlanmıştır. Son yıllara kadar bölgede mevcut olduğu bilinen yılan balığı ise barajlarda balık geçitlerinin olmaması nedeni ile orta ve yukarı Ceyhan Nehir Sistemi'nde yok olmuş durumdadır.

Tablo 2. Menzelet Baraj Gölü'nde avcılığı yapılan balık türleri.

Bilimsel adı	Türkçe adı	Yerel adı
<i>Silurus glanis</i>	Yayın	Et balığı
<i>Cyprinus carpio</i>	Pullu sazan	Üretim
<i>Cyprinus carpio</i>	Aynalı sazan	Aynalı
<i>Barbus rajanorum</i>	Bıyıklı balık	Sivri sazan
<i>Capoeta capoeta</i>	Siraz	Sarı balık
<i>Capoeta barroisi</i>	Siraz	Çapar balık
<i>Leuciscus cephalus</i>	Tatlı su kefali	Kefal

Avlanan Balık Miktarları

Menzelet Baraj Gölü'nde 2000, 2001 ve 2002 yıllarında türlere göre avlanan balık miktarları, aylık ve yıllık olarak Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5 te verilmiştir. Ayrıca aylık ve yıllık olarak yapılan balıkçı sefer sayıları, avcılık yapılan gün sayıları ve günlük sefer sayıları da söz konusu tablolarda verilmiştir. Baraj gölünden avlanan yıllık toplam balık miktarı 26000 kg ile 34703 kg arasında değişmektedir (Şekil 2). Her üç yılda da en çok avlanan yayın ve pullu sazan olmuş; bunları sırasıyla aynalı sazan ve diğerleri izlemiştir.

Şekil 2. Menzelet Baraj Gölü'nden 2000, 2001 ve 2002 yıllarında avlanan balık miktarlarının türlere göre yüzde oranları.

En yoğun avcılık kış aylarında yapılmakta olup; 2000 yılı Şubat ayında 20 gün balığa çıkılmış ve toplam 181 sefer yapılmış; Mart ayında 25 günde 201 sefer ve avcılığın yasak olduğu Nisan ayında ise 29 gün avcılık yapılarak 210 sefer düzenlenmiştir. 2001 yılı Şubat ayında 24 günde 296 sefer, Mart ayında 27 günde 250 sefer ve Nisan da 21 günde 93 sefer yapılmıştır. Benzer şekilde 2002 yılında da en yoğun avcılığın Aralık ve Şubat ayları olarak kışın olduğu ve ardından devamla Mart ve Nisan aylarında yapıldığı belirlenmiştir. Kış aylarında ve ilkbahara doğru yayın balığının fazla çıkması nedeniyle avcılığın bu dönemde arttığı; özellikle diğer tarımsal faaliyetlerin başladığı yaz aylarında ise yasak dönem kalkmasına rağmen balık avcılığına pek o kadar talebin olmadığı saptanmıştır (Tablo 4 ve 5).

Tablo 3. Menzelet Baraj Gölü'nden 2000 yılında aylık olarak avlanan balık miktarları (kg), avcılık yapılan gün ve sefer sayıları.

	Aylar												Toplam
	1	2	3	4*	5*	6*	7	8	9	10	11	12	
Yayın	-	592	2183	3637	1971	198	152	269	201	289	605	918	11013
Aynalı	-	388	498	1014	1037	75	60	496	1096	881	621	563	6625
Sazan	-	1802	1724	124	0	0	4	376	1147	2096	2299	1893	11463
Diğer	-	821	639	856	190	0	25	359	281	691	870	871	5603
Toplam		3601	5043	5630	3098	273	240	1500	2724	3957	4395	4244	34703
Sefer	-	181	201	210	101	17	12	87	165	206	191	218	1589
Gün	-	20	25	29	19	7	6	22	27	26	28	29	238
Sefer/Gün	-	9.05	8.04	7.24	5.31	2.42	2.00	3.95	6.11	7.92	6.82	7.51	6.67

Tablo 4. Menzelet Baraj Gölü'nden 2001 yılında aylık olarak avlanan balık miktarları (kg), avcılık yapılan gün ve sefer sayıları.

	Aylar												Toplam
	1	2	3	4*	5*	6*	7	8	9	10	11	12	
Yayın	623	1603	4490	1791	1739	91	0	0	0	0	318	205	10858
Aynalı	286	293	1018	351	1104	48	0	0	0	0	263	200	3563
Sazan	2003	2353	284	16	18	0	0	0	0	0	795	1364	6833
Diğerleri	1012	1226	843	242	112	0	0	0	0	0	737	574	4746
Toplam	3924	5475	6635	2400	2973	139	0	0	0	0	2113	2343	26000
Sefer	198	296	250	93	45	6	0	0	0	0	97	118	1103
Gün	20	24	27	21	13	5	0	0	0	0	13	15	138
Sefer/Gün	9.90	12.33	9.25	4.42	3.46	1.20	0	0	0	0	7.46	7.86	7.99

*Koyu bölgeler av yasağının olduğu dönemi göstermektedir.

Birim Av ve Birim Av Gücü

Menzelet Baraj Gölü'nden 2000 yılında toplam olarak 34703 kg, 2001 yılında 26000 kg ve 2002 yılında ise 30777 kg balık avlanmıştır. 2000 yılında Ocak ayına ait veri temin edilememiştir. Söz konusu yıllık av miktarının göl alanına bölünmesi ile Menzelet Baraj Gölünde hektardan 2000 yılında 8.26 kg (Ocak ayı hariç), 2001 yılında 6.19 kg ve 2002 yılında ise 7.33 kg balık avlandığı tespit edilmiştir. Söz konusu balık avcılığında harcanan gün ve sefer sayıları Tablo 3, 4 ve 5' te verilmiştir. Bu verilerin kullanılması sonucu, aylara göre kaç gün balıkçılık yapıldığı Şekil 3a'da görülmektedir. İlgili şekilden de görüleceği üzere, Menzelet Baraj Gölü'nde avcılığın yasak olduğu Nisan ve Mayıs aylarında yoğun olmak üzere; giderek azalan oranlarda ve Haziran ayında dahi balık avcılığı yapılmaktadır.

Bu son ayda dahil olmak üzere, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ise, balıkçıların diğer tarımsal faaliyetlerinden dolayı ve bu dönemde az balık yakalandığından, balıkçılık yapılan gün sayısı oldukça azalış göstermiştir.

Menzelet Baraj Gölü'nde balıkçı sayısı 37 kişi olmasına karşın baraj gölünde günlük olarak avcılık yapan ortalama balıkçı sayısı hiçbir zaman 9-10 balıkçıyı geçmemektedir. 2000 yılında toplam 1589 sefer, 2001 yılında 1103 sefer ve 2002 yılında ise toplam 1510 sefer yapılmıştır (Tablo 3, 4 ve 5). Söz konusu balıkçı sefer sayılarının avcılık yapılan toplam gün sayısına bölünmesi ile 2000 yılında 6.67 balıkçı seferi/gün, 2001 yılında 7.99 balıkçı seferi/gün ve 2002 yılında ise 5.30 balıkçı seferi/gün gerçekleşmiştir.

Aylara göre yapılan sefer sayıları Şekil 3b'de verilmiş olup; yapılan bu seferler karşılığında yakalanan ortalama balık miktarları 2000 yılında 21.84 kg/sefer, 2001 yılında 23.57 kg/sefer ve 2002 yılında ise 20.38 kg/sefer olarak gerçekleşmiştir.

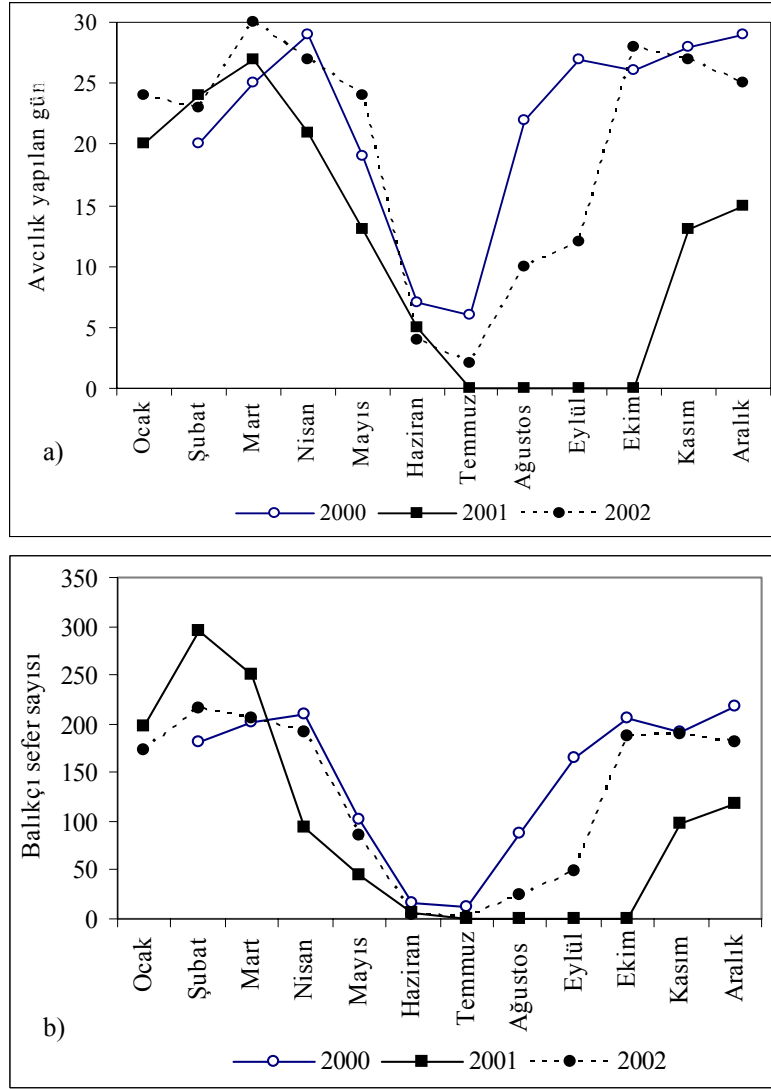
Tablo 5. Menzelet Baraj Gölü'nden 2002 yılında aylık olarak avlanan balık miktarları (kg), avcılık yapılan gün ve sefer sayıları.

	Aylar												Toplam
	1	2	3	4*	5*	6*	7	8	9	10	11	12	
Yayın	227	469	2282	1971	1363	78	12	170	249	435	319	273	7846
Aynalı	303	154	541	358	539	39	13	304	263	742	620	461	4334
Sazan	2038	1929	512	1065	162	0	0	0	366	1934	1171	2624	11801
Diğerleri	816	834	1400	1225	107	169	136	23	55	395	819	818	6797
Toplam	3384	3386	4735	4619	2171	286	161	497	933	3505	2928	4175	30777
Sefer	173	216	205	192	86	4	2	24	49	188	190	181	1510
Gün	24	23	30	27	24	4	2	10	12	28	27	25	236
Sefer/Gün	7.21	9.36	6.83	7.11	3.58	1.00	1.00	2.40	4.80	6.71	7.04	7.24	5.30

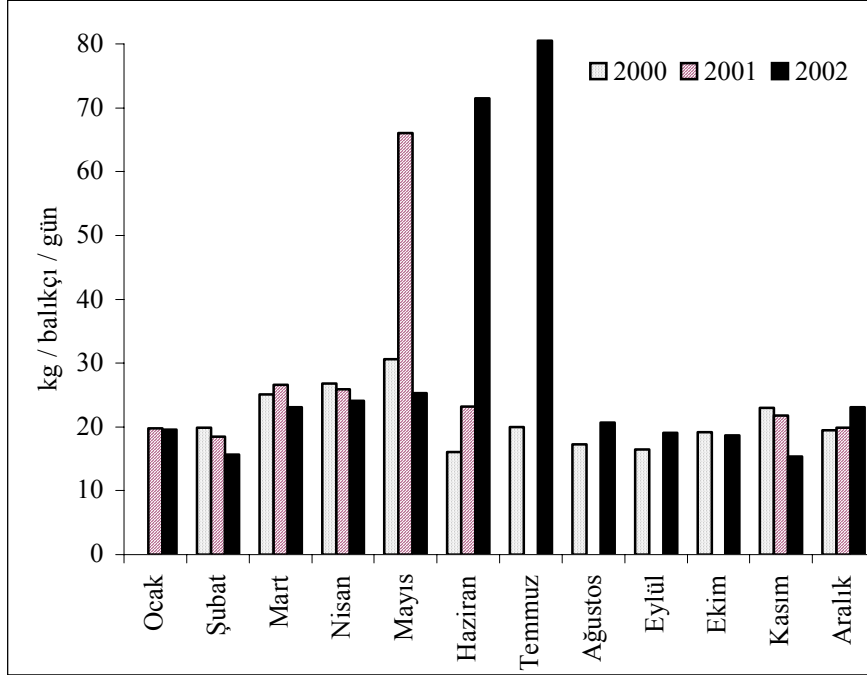
*Koyu bölgeler av yasağının olduğu dönemi göstermektedir.

Tablo 6. Türkiye'nin bazı baraj gölleriyle bazı Avrupa ülkelerindeki iç sulardan birim alandan (kg/ha) elde edilen av miktarları.

Baraj Gölü	kg / ha	Araştırmacı	Ülke	kg / ha	Araştırmacı
Atatürk Barajı	29.97	Topalfaki (1997)	Fransa	16-120	Dill (1993)
Karakaya Barajı	18.5	Anonim (1995)	Yunanistan	30-125	Dill (1993)
Keban Barajı	42.59	Pala (1996)	Romanya	22-300	Dill (1993)
Seyhan barajı	25.06	Avşar ve Özyurt (1999)	Norveç	2-4	Dill (1993)
Menzelet Barajı	6-9	Bu çalışma	İspanya	25-171	Dill (1993)
			İngiltere	23-430	Dill (1993)

Şekil 3. Menzelet Baraj Gölü'nde 2000, 2001 ve 2002 yıllarında aylara göre avcılığın yapıldığı gün sayıları (a) ile balıkçı sefer sayıları (b).

Şekil 4. Menzelet Baraj Gölü'nde 2000, 2001 ve 2002 yılları itibariyle balıkçıların bir günde ortalama olarak avlamış oldukları av miktarlarının aylık değişimi.

Menzelet Baraj Gölündeki balıkçıların 2000-2002 yılları arasında aylık olarak günde avlamış oldukları toplam av miktarları Şekil 4'te verilmiştir. İlgili şekilden de görüleceği üzere, her üç yılda da balıkçı başına düşen günlük av miktarı genel olarak 20-25 kg arasında değişim göstermektedir. Ancak özellikle balıkçılığın yasak olmasına ve üreme döneminde balıkçılık aktivitesinin çok az olmasına karşın, bu periyotta yapılan avcılıklarda balıkçı başına düşen günlük av miktarı 70-80 kg' a kadar çıkabilmiştir. Ancak bu dönemde avcılık yapan balıkçı sayısı ve avcılık yapılan gün sayısı çok az olduğundan; söz konusu av miktarları ekstrem bir durum olup, eğilimden ayrı değerlendirilmede yarar görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Menzelet Baraj Gölünden bir yılda avlanan balık miktarının toplam göl alanına bölünmesi sonucu elde edilen birim alandan avlanan balık miktarı (6-9 kg/ha) ülkemizdeki diğer baraj gölleri ve bazı Avrupa ülkelerindeki iç sulardan elde edilen balık miktarı ile karşılaştırıldığında, bu değer oldukça düşük olduğu bulunmuştur (Tablo 6). Menzelet Baraj Gölü için hesaplanan birim alandaki av miktarı, Türkiye'de rapor edilen en düşük değer olup; Avrupa ülkeleri içerisinde ise, sadece İskandinav ülkelerinden daha yüksektir. İsveç ve Norveç gibi ülkelerde birim alandan avlanan balık miktarının az olmasının nedeni, muhtemelen söz konusu

ülkelerdeki iç suların asit yağmurları vs. gibi nedenlerden daha fazla kirlenmesi (Dill, 1993) ve Türkiye'ye göre daha soğuk bir iklim kuşağında bulunmalarındandır.

Menzelet Baraj Gölü etrafında yaşayan insanlardan çok azı balıkçılıkla uğraşmakta ve bunların büyük bir kısmı ise sadece kış aylarındaki boş zamanlarında ek iş olarak avcılık yapan, tekne vs. gibi av araçları olmayan balıkçılardır. Dolayısıyla bu baraj gölündeki mevcut stoktan tam anlamıyla yararlanılmadığı ortaya çıkmış olmaktadır.

Gerçekten de Menzelet Baraj Gölü balıkçılığının bu kadar düşük olmasının sebepleri arasında;

-Baraj gölünün yeni olması,

-Yöre insanının balıkçılığı birinci derece geçim kaynağı olarak kabul etmemesi,

-Baraj gölünde uygulanan avcılık yöntemleriyle kullanılan av araç ve gereçlerinin ilkel olması,

-Baraj gölünün oldukça derin olması ve baraj yapımı sırasında havzadaki ağaçların kesilmemesi,

-Pazar ve ulaşım sorununun olması,

-Baraj gölünde avcılığın düzenlenmesinde yardımcı olabilecek balıklardaki büyüme ve üreme biyolojileri, stok miktarları vs. gibi konularda yapılmış bilimsel çalışmaların olmaması ve

- Baraj Gölü için belirlenmiş olan av yasağı periyoduna yeterince uyulmaması gibi nedenler gösterilebilir.

Sonuç olarak, Menzelet Baraj gölünde av verimini yükseltmek için öncelikle balıkçılar bilinçlendirilmeli, avcılık kurallarına (zaman yasağı, boy yasağı vs.) uyulmalı, Tarım İl Müdürlüğü Koruma Kontrol ve Destekleme Şube Müdürlükleri ile Menzelet Balıkçılık Kooperatifi gerekli otokontrol denetimlerini yapmalıdırlar. Özellikle yayın balığı avcılığında büyük gözlü (100 mm ve üzeri) fanyalı ağların, farklı derinliklerde ve farklı yemlerle donatılmış parekataların ve pinterlerin denenmesi ve en uygun avcılık yönteminin tespit edilmesi gerekmektedir. Baraj gölündeki balıklarla ilgili stok belirleme çalışmalarının yapılması, uygulanması gereken optimum av gücünün, sürdürülebilir şekilde avlanması gereken maksimum av miktarının ve balık göçlerinin araştırılması gereklidir. Baraj gölündeki balıklandırma çalışmaları bilimsel yöntemlerle yapılmalıdır. Baraj gölüne DSI tarafından atılan aynalı sazın zamanla morfolojik değişikliğe uğrayarak, önce vücut kalınlığı ve kondisyon bakımından aynalı saz ve üzerindeki pullar bakımından ise, pullu sazana benzeyen formlar; sonra ise daha çok pullu sazana benzeyen formlar oluşmaktadır. Bu nedenle mademki bir kez söz konusu tür bölgeye aşılınmış, o zaman aynalı sazın yerine tamamen pullu sazın ile balıklandırma yapılmalıdır. Ayrıca Menzelet Baraj Gölü'nün littoral bölgesi çok dar ve söz konusu bölge vejetasyon yönünden fakir olduğundan sazangillerin üreme alanları yok denecek kadar azdır. Bu eksikliği gidermek için yapay üreme resifleri denenmelidir. Söz konusu avcılık ve balık stokları ile ilgili çalışmaların, baraj gölünde faaliyet gösteren balıkçı kooperatifi, bölgede bulunan üniversiteler ve konuyla ilgili diğer kamu kuruluşlarının işbirliği ile yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalar sadece Menzelet Baraj Gölü balıkçılığı için değil ve aynı zamanda bölgedeki diğer baraj göllerindeki balıkçılığın geliştirilmesi açısından da önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Anonim. 1995. Karakaya Baraj Gölü Limnoloji Raporu, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı D.S.İ. Genel Müdürlüğü 9. Böl. Müdürlüğü Su Ürünleri Baş Müh., Elazığ, 58 s.
- Anonim. 2001. Su Ürünleri ve Su Ürünleri Sanayii Özel İhtisas Komisyon Raporu. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı DPT:2575-ÖİK 588 s.
- Avşar, D., Özyurt, C. 1999. X. Seyhan Baraj Gölü Balıkçılığı. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu. Çukurova Üni., Su Ürün. Fak. s. 225-235.
- Dill, W.A. 1993. Inland Fisheries of Europe. EIFAC Technical Paper, 52 Suppl. 281 p.
- Duman, E., Çelik, A. 2001. Atatürk Barajı Gölü Bozova Bölgesinde Avlanan Balıklar ve Verimlilikleri. E.Ü. Su Ürünleri Dergisi, 18, (1-2): 65-69.
- Paksoy, M.F., 2002. Menzelet Baraj Gölü'nde (Kahramanmaraş) Fiziko-Kimyasal Özellikler, Zooplanktonik Organizmaların Tür Çeşitliliği, Yoğunluğu ve Mevsimsel Dağılımı. KSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, 68 s.
- Pala, M., 1996. Keban Baraj Gölü Ova Bölgesi'nde Kullanılan Balık Yakalama Aletlerinin Yapısı ve Av Verimlilikleri, Fırat Üni. Fen Bil. Enst., Yüksek Lisans Tezi, 69 s.
- Topalfaki, C. 1997. Atatürk Barajında Su Ürünleri Çalışmaları, Su Ürünleri Eğitim Semineri (21-23 Ekim), T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı D.S.İ. Gen. Müd. D.S.İ. XVI. Bölge Müd., Bozova, Şanlıurfa, 12 s.